

- Bystrický, J. 1964a: Slovenský kras. Vyd. ÚUG, Bratislava, Ustr. úst. geol., 204 S.
- Bystrický, J. 1964b: Stratigrafia a vývin triasu série Drienka. Zpr. geol. výsk. r. 1963, 2, s. 94—96.
- Kúšik, R. 1969: Príspevok k poznaniu ílových horninotvorných minerálov mezozoika centrálnej časti bansko-štiavnického rudného revíru. Mineralia slov., 1, 2—4, s. 270—274.
- Kúšik, R. 1972: Onkolity z intraformačných brekcií triasového podložja neovulkanitov v B. Štiavici. Geol. práce, Spr. (Bratislava), 58, s. 239—244.
- Kúšik, R. 1973: Mikrofaciálno-petrograficko-mineralogická správa z vrtu R-2 (Zlatno-Cu). Manuskript. 40 s.
- MaheI, M. et al. 1967: Regionální geologie ČSSR. Díl II. Západní Karpaty. Sv. 1. Praha, NČSAV, 495 s.
- Mišík, M. 1959: Návrh na jednotnú klasifikáciu a terminológiu zmiešaných karbonatických hornín. Geol. práce, Spr. (Bratislava), 16, s. 61—78.
- Mišík, M. 1971: *Aeolissaccus tintinniformis* n. sp. from the Triassic of the West Carpathian Mts. Geol. zbor. Slov. akad. vied, 22, 1.
- Rozložník, L. — Zábranský, F. 1971: O výskyte žilnikovo-impregnačného zrudnenia medzi obcami B. Hodruša, Vysoká a Uhliská. Mineralia slov., 3, č. 10, s. 85—94.
- Salaj, J. — Biely, A. — Bystrický, J. 1967: Trias-foraminiferen in den Westkarpaten. Geol. práce, Spr. (Bratislava), 42, s. 119—136.
- Zábranský, F. 1976: Žilnikovo-impregnačné zrudnenie Cu-lokality Zlatno. [Habilitačná práca.] Manuskript — Košice.

ZO ŽIVOTA SPOLOČNOSTI

Lubomír Zbořil: Príspevok geofyziky do výskumu terciérnych depresii v západoslovenskom segmente bradlového pásma (Bratislava 2. 10. 1984)

V pribradlovom pásme alebo v jeho bezprostrednej blízkosti sú vyvinuté plošne nerozsiahle, ale relatívne veľmi hlboké terciérne depresie. Ide najmä o neogénnu depresiu Beckov a Trenčín, ako aj Ilavskú kotlinu a o paleogénnu depresiu — Žilinskú kotlinu. Komplexom geofyzikálnych metód (gravimetria a geoelektrika v modifikácii vertikálnej elektrickej sondáže, čiastočne aj seizmika) sa tu zmapovali morfoštruktúry ich predneogénneho, resp. predpaleogénneho podložja a určila sa mocnosť terciérnych sedimentov.

Podľa zistených fyzikálnych parametrov horninových komplexov sa uvažuje aj o litologickom charaktere ich terciérnej výplne.

Spoločným znakom predmetných terciérnych depresii v priestore západoslovenského segmentu bradlového pásma je ich väzba na priebeh hlbinného zlomu. Pozdĺž tohto tektonického systému, najmä pri styku s priečnymi zlomami, sa zaznamenali aj intenzívnejšie prejavy recentných vertikálnych pohybov čiastkových tektonických kryh, ako aj zvýšená hodnota seizmicity.

Róbert Marschalko: Kriedové flyšové panvy bradlového pásma a kolízny model Západných Karpát (Bratislava 2. 10. 1984)

Kriedový flyš bradlového pásma sa vyskytuje v rozličnej časovej úrovni. V klapskej jednotke sú tri flyšové cykly — albský,

s blokmi exotík a sklzovými brekciami, koňakovo-santónsky, s olistostrómami rudistov, a mástrichtský, s turbiditmi kalkarenitov, ktorý predstavuje terminálne štádium. Časový presun a omladzovanie flyšového cyklu od Z na V sa sledoval v pieninskej jednotke.

Začal sa cenomanom — koňakom (varínsky a oravský úsek), presúval sa cez santón (poľský úsek) a skončil sa mástrichtom až eocénom (východoslovenský a ukrajinský úsek). Presun a omladzovanie iba jedného flyšového cyklu v pozdĺžnom smere sa dávnejšie pripisovali pomalému postrannému posunu flyšovej panvy pozdĺž pasívnej hrany kontinentu na J. V subpieninskej jednotke je kriedový flyš neznámy a pelagity púchovského slieňa transgredovali na starší kriedový a jurský vápenec albom až koňakom.

Osobitosťou kriedového flyšu bradlového pásma je, že flyšový cyklus zanikol v subsidujúcej panve a sprevádzal ho rozvoj pelagitov. Očakávaný výzdvih a vrásnenie s následnou molasovou sedimentáciou nenastali. Cyklické narastanie hrubých akumulácií flyšu vrchnej kriedy a prekvapujúce uchovanie vildflyšu a kaňonového štádia pri vnútorných stenách panvy by sotva nastalo pri kompresnom režime. Krok za krokom postupujúca subdukcia a systematická migrácia flyšových žlabov s jednotným zmyslom násunu na konzumovanú dosku v predpolí by sotva zanechala hrubé erozívne produkty kontinentálneho okraja. Možným vysvetlením kontinuálneho procesu zaplňania panvy (35—40 MR) a úplného zachovania okrajových facií je „pasívna“ hrana kontinentu

s laterálnym posunom. Takéto flyšové panvy s chýbajúcou kompresiou mohli zbierať turbiditové sekvencie dlhý čas a zachrániť ich pred zánikom.

Paleoprúdový výskum kriedového flyšu preukázal trvalý prísun klastik z južných zdrojov a neposkytol dôkazy o smere prínosu zo S. Pretože južne od jednotiek bradlového pásma ležia vrchnokarpatské príkrovy, kryštalinické jadrá s paleozoickými granodioritovými masivmi a horninami predgranitizačnej suprakrustálnej série (pararuly, amfibolity), kriedové flyšové panvy by mali obsahovať klastický materiál z nich, ale štúdium látkového zloženia zlepenca a pieskovca a turbiditového flyšu tento predpoklad nepotvrdili. Časť klastík (65–70 %) pochádzala z paleozoických a mezozoických zdrojov suprakrustálnej povahy, resp. z vlastných sedimentov (kanibalizmus geosynklinál). Zvyšná časť (15–35 %) patrila horninám novotvorenej oceanickej kôry (ofiolity) fácie modrých bridlíc, t. j. fácií vysokého tlaku (HP 0,8–1,0 GPA) a nízkej teploty (LT 300–550 °C), ako aj kyslým a intermediárnym vulkanicko-plutonickým asociáciám ostrovných oblúkov (diority, ryolity a andezity) a granitoidom (rádiometricky stanovený vek v rozpätí 106–136 MR). Bázická oceanická kôra sa opätovne tvorila a vznikala počas strednej vrchnej jury a spodnej kriedy v okrajových zaoblúkových panvách, pôvodne subdukovaných a neskôr vyvrásnených na povrch (obdukciou). Produkty granitového plutonizmu a andezitovo-ryolitového vulkanizmu sa formovali parciálnym tavením bazaltovej kôry na hrane zostupujúcej oceanickej platne. Poukazujú na situáciu v súčasnosti zhodnú s korelovanou Wadatiho-Beniofovou zemetrasnou zónou a

vulkanizmom ostrovných oblúkov. Kriedový flyš bradlového pásma poskytuje nové paleografické a paleotektonické dôkazy o orogéne osobitného pásma umiestneného medzi epihercýnskou platformou a areálom tatrika, resp. austroalpinika na J.

Kriedová flyšová panva úzko súvisela s tromi vývojovými etapami:

1. Po štádiu rozpínania oceanického dna spojenom s poklesávaním litoferickej dosky na J nasledovala kolízia so subdukciou. Pri presune a zrážke s kontinentálnou kôrou v predpolí vznikla ofiolitová melanž a miešala sa s horninami sedimentárneho pokryvu predpolia. Rozsah skrátených priestorov (od titónu po apt – alb) možno pri rýchlosti kolízie minimálne 1 cm/rok odhadnúť na 275 až 300 km.

2. Vyvrásnený okraj na J si ponechal funkciu tzv. vedúcej hrany, účinkoval ako zdroj a napomáhal formovanie flyšovej panvy v čele sutúry. Nastala zmena v smere pohybu dosiek (blokov) a pomalý bočný pravostranný posun vedúcej hrany ovplyvnil dlho existujúcu flyšovú panvu (35–40 MR; alb – paleocén).

3. V paleocéne – oligocéne sa obnovili kompresné pohyby, zanikol južný zdroj, utvoril sa imbrikovaný príkrovový systém s jednostrannou vergenciou príkrovov a šupin bradlového pásma a priľahlých jednotiek. Zahnutá hákovitá štruktúra bradlového pásma so spätným prevrátením (vergenciou) jednotiek na periférii vznikla tlakom ostro uťatého vnútrokarpatského kryštalinika smerom na S. V oligocéne sa predpokladá obnovenie postranného pohybu centrálného karpatika na styku s bradlovým pásmom.